

Rekenkamer Metropool Amsterdam

Jaarverslag

30 maart 2015

2011

2012

2013

2014

2015

2016

2017

R m a

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Missie van de rekenkamer	7
1.2	Indeling en opzet	7
2	Beleidsvisie	9
3	Resultaten	11
3.1	Wat is er afgesproken?	11
3.2	Wat is er gedaan voor (de centrale stad van) Amsterdam?	12
3.3	Wat is er gedaan voor Zaanstad?	18
3.4	Wat is er gedaan voor de stadsdelen (van Amsterdam)?	20
3.5	Overzicht van de prestaties	22
3.6	Wat is er gedaan voor de Rekenkamer Metropool Amsterdam?	24
3.7	Ontwikkelen onderzoeksprogramma's	25
3.8	Overige activiteiten	26
3.9	Wat heeft het gekost?	26
4	Paragrafen	29
4.1	Weerstandvermogen	29
4.2	Financiering	29
4.3	Overlegorgaan RMA	29
4.4	Bedrijfsvoering	30
5	Jaarrekening	33
5.1	Programmarekening	33
5.2	Toelichting op het overzicht van baten en lasten	33
5.3	Balans	36
5.4	Toelichting op de balans per 31 december 2014	37
5.5	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	39
	Overige gegevens van de jaarrekening	41
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	43

Voorwoord

Vanaf 1 juni 2010 wordt de rekenkamerfunctie voor Amsterdam en Zaanstad vormgegeven via een gemeenschappelijke regeling tussen beide gemeenten. Hierbij ontvangt u alweer het vijfde jaarverslag van de Rekenkamer Metropool Amsterdam.

In het jaarverslag worden kort de projecten die dit jaar door ons voor Amsterdam en Zaanstad zijn uitgevoerd, besproken. De bijbehorende rapporten en rekenkamerbrieven zijn op onze website te vinden. Het slot hoofdstuk van dit verslag wordt gevormd door een financiële verantwoording over 2014.

2014 was voor ons een bijzonder jaar. We bestonden namelijk 10 jaar. We hebben dit jubileum gevierd met een symposium. Op het symposium werd een boek gepresenteerd waarin we terugblikten op het door ons uitgevoerde onderzoek.

Ook dit jaar is er door alle medewerkers van de RMA weer hard gewerkt om de onderzoeksprogramma's voor Amsterdam en Zaanstad uit te voeren. Dank daarvoor! Voor het goede functioneren van een rekenkamer is inbedding in de lokale politiek belangrijk. Daarom ook dank aan mijn directe gesprekspartners in de politiek: het Presidium van de gemeente Amsterdam, het Overlegorgaan RMA, de Klankbordgroep van raadsleden uit de stadsdelen, de Auditcommissie in Zaanstad en de rekeningencommissie van de gemeente Amsterdam. Tot slot, maar niet in de laatste plaats een woord van dank aan de griffies voor hun steun bij het goed laten landen van ons werk bij de raden.

Amsterdam, 30 maart 2015

dr. J.A. de Ridder
bestuurder/directeur Rekenkamer Metropool Amsterdam

1 Inleiding

1.1 Missie van de rekenkamer

De Rekenkamer Metropool Amsterdam (hierna: rekenkamer) verricht onderzoek om de (deel)raden van Amsterdam en Zaanstad te helpen bij hun controlerende taak. Het onderzoek richt zich op doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentelijk bestuur en beleid en de wijze waarop het beleid wordt uitgevoerd.

De rapporten van de rekenkamer zijn primair bedoeld voor de (deel)raden van Amsterdam en Zaanstad. Deze informatie is openbaar. Door actief de kennis uit te dragen die via het uitgevoerde onderzoek is verkregen, wil de rekenkamer een bijdrage leveren aan goed openbaar bestuur.

De rekenkamer wil zelf ook een doelmatige en doeltreffende organisatie zijn, die open en controleerbaar haar werk verricht. Met dit jaarverslag willen wij daaraan bijdragen.

1.2 Indeling en opzet

Bij het opstellen van het jaarverslag zijn de richtlijnen van het besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (BBV) in acht genomen. Het jaarverslag begint met een beleidsmatige verantwoording, waarbij ingegaan wordt op de ontwikkelde beleidsvisie voor de komende jaren en de onderzoeken die in het afgelopen jaar zijn uitgevoerd. Daarna volgen de gebruikelijke paragrafen. De financiële verantwoording over 2014 vindt plaats met behulp van de programmarekening en de balans.

2 Beleidsvisie

Voor de periode 2011-2016 heeft de rekenkamer een beleidsvisie ontwikkeld. De wijze waarop de rekenkamer onderzoeken uitvoert en communiceert met de buitenwereld zijn uitgewerkt in de werkmap RMA.

Accenten

De rekenkamer heeft haar ideeën over haar werkzaamheden in de komende periode neergelegd in de *Beleidsvisie 2011-2016*. De taak van de rekenkamer is vastgelegd in de Gemeentewet en blijft uiteraard onveranderd. Wel legt de rekenkamer in het beleidsplan een aantal specifieke accenten die zij in deze beleidsperiode wil toepassen bij het uitoefenen van haar functie:

- De rekenkamer wil aandacht besteden aan het bruikbaar maken van onderzoeksresultaten: het accent moet meer liggen op communiceren dan op 'informereren'.
- De rekenkamer wil onderzoeken vanuit verschillende invalshoeken inkleuren: nu weer eens gericht op de ambtelijke organisatie, dan weer op maatschappelijke processen waarop de overheid vat probeert te krijgen.
- De rekenkamer wil variatie in projecten aanbrengen: naast grote projecten ook korte projecten en ad hoc onderzoek om beter in te spelen op de actualiteit.
- Om het nut van bevindingen te vergroten wil de rekenkamer adviezen uitbrengen waarin bevindingen uit eerder uitgevoerd onderzoek worden gekoppeld aan actuele discussies in de raden. De rekenkamer wil ook een rode draad in projecten aanbrengen door middel van thema's.

Variatie in onderzoeken

De rekenkamer voert verschillende soorten onderzoek uit. Naast regulier onderzoek (waarin diepgaand een bepaald onderdeel van het gevoerde beleid wordt onderzocht) onderscheidt de rekenkamer:

- verkenningen, waarin meer kennis wordt verzameld over een bepaald aspect van het gevoerde bestuur;
- opvolgingsonderzoek dat een paar jaar na publicatie van een rekenkamerrapport wordt uitgevoerd, waarbij wordt gekeken of en in hoeverre invulling is gegeven aan de aanbevelingen die de rekenkamer destijds deed;
- uitbrengen van gevraagd of ongevraagd advies aan gemeenteraden, indien de rekenkamer daartoe aanleiding ziet;
- verzorgen van thematische publicaties of bijeenkomsten, waarbij aandacht wordt besteed aan de rode draad in projecten en geprobeerd wordt algemene lessen te trekken uit uitgevoerd onderzoek.

3 Resultaten

3.1 Wat is er afgesproken?

Jaarlijks stelt de rekenkamer onderzoeksprogramma's op. Op 1 januari 2014 waren uit de vorige onderzoeksprogramma's 16 projecten voor Amsterdam (centrale stad en stadsdelen) en 2 projecten voor Zaanstad nog niet afgerond. Tabel 3.1 geeft een overzicht van de voorgenomen onderzoeksprojecten: de nog af te ronden projecten 2013 en de nieuwe projecten 2014.

Tabel 3.1 - Overzicht van projecten voor 2014

onderzoeks-programma	project
(centrale stad van) Amsterdam 2013	• Proceskosten grondexploitatie
	• Verdieping informatiewaarde begroting
	• Meerjaren vervangingsprogramma Metro
	• Opvolgingsonderzoek Armoedebeleid
	• Verkenning intramurale zorg
	• Beheer en onderhoud bruggen
	• Reserves Economische zaken
	• Glasvezelnet
(centrale stad van) Amsterdam 2014	Verkenningen
	• Subsidies
	• Inhuur ICT
	• Reactie op vragen, moties en amendementen
	• Woningbouw
	• Verzelfstandiging Cition
	• Maatschappelijke opvang
	Onderzoeken op basis van een verkenning
	• Renovatie Oostlijn
	• Klimaatbeleid
	• Verscherpt financieel toezicht DWI (balans DWI)
	Onderzoeken op basis van een meerjarenprogramma
	• Gemeentelijke reserves
	• Bezuinigingen 2011-2014
	• Wta, Toezicht op ACAM
	• Monitoring sociaal domein:
	- mantelzorg
- aansturing welzijnsinstellingen	
- proeftuinen jeugdzorg (G4-onderzoek)	

onderzoeks-programma	project
Zaanstad 2013	• Afwikkeling niet-fiscale bezwaren
	• Af)koop erfpacht
Zaanstad 2014	• HVC
	• Sociaal domein
	• Financiële positie van Zaanstad (verkenning)
	• Parkeerbeleid (verkenning)
stadsdelen (van Amsterdam) 2013	• Beheer sportaccommodaties (fase 2)
	• Handhaving terras- en horecabeleid
	• Verwijderen fietswrakken
	• Handhaving openbare ruimte (opvolgingsonderzoek)
	• Toelatingsbeleid leerlingen
	• Opvolgingsonderzoek Zwemmen in De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer en Zuideramstel
	• Opvolgingsonderzoek Brede scholen
	• Monitoren bezuinigingen
stadsdelen (van Amsterdam) 2014	• Basismeetset

Naast de genoemde projecten in tabel 3.1 werd in 2014 capaciteit gereserveerd voor de volgende activiteiten:

- Adviezen op basis van eerder uitgevoerd onderzoek
- Ad-hoc onderzoek op verzoek van een gemeenteraad
- Ontwikkelen van twee onderzoeksprogramma's 2015 voor Amsterdam en Zaanstad

3.2 Wat is er gedaan voor (de centrale stad van) Amsterdam?

In 2014 rondde de rekenkamer de volgende projecten voor (de centrale stad van) Amsterdam af:

- *Opvolgingsonderzoek Armoedebeleid*

In 2010 publiceerden we het rapport *Armoedebeleid in Amsterdam. De inzet van inkomensondersteunende maatregelen*. Daarin waren tien aanbevelingen opgenomen, gericht op de verbetering van het armoedebeleid in Amsterdam. Drie jaar na het verschijnen van dit rapport onderzochten we in hoeverre de aanbevelingen door het college waren uitgevoerd. Van de tien aanbevelingen was er niet één volledig uitgevoerd. Zeven aanbevelingen waren nog in uitvoering, één was er gedeeltelijk uitgevoerd en twee waren er niet uitgevoerd. Vanwege het grote aantal aanbevelingen dat nog in uitvoering was, hebben we besloten om het opvolgingsonderzoek in 2015 te herhalen en na te gaan in hoeverre dan de aanbevelingen wel zijn uitgevoerd.

- *Verscherpt financieel toezicht op DWI*

De gemeente dreigde eind 2012 een deel van het participatiebudget aan het Rijk te moeten terugbetalen doordat de Dienst Werk en Inkomen geen goede prognoses had opgeleverd. Dit was aanleiding voor het college van burgemeester en wethouders om DWI onder verscherpt financieel toezicht te stellen. Uit ons verkennend onderzoek bleek dat het ingestelde toezicht nauwgezet de resultaten van het verbeterplan volgt en dat DWI de nodige verbeteringen heeft doorgevoerd. DWI blijkt beter in staat de prognoses te beheersen. Op andere punten, zoals bij het RBA¹ en de financiële infrastructuur zijn nog verbeteringen noodzakelijk. De rekenkamer voert begin 2015 een tweede monitoringsonderzoek uit naar het verscherpt toezicht bij DWI.

De rekenkamerbrief *Verscherpt financieel toezicht op DWI* werd op 6 juni 2014 gepubliceerd. In deze brief vroegen we aandacht voor het formuleren van objectieve criteria voor het instellen van het instrument financieel toezicht. Voorkomen moet worden dat het instrument bot wordt. Daarnaast stelde we voor om bij de nog uit te voeren evaluatie nadrukkelijk ook naar oorzaken te kijken waarom DWI niet in control is en waarom het zolang heeft geduurd voordat dit werd geconstateerd. De raadscommissies Werk en Inkomen en Financiën hebben de rekenkamerbrief besproken.

- *Opvolgingsonderzoek Basisregistraties Adressen en Gebouwen*

Ruim drie jaar na het rapport 'Basisregistraties Adressen en Gebouwen – een aaneenschakeling van processen' (2011) onderzocht de rekenkamer in hoeverre het college uitvoering heeft gegeven aan de aanbevelingen. In de afgelopen drie jaar heeft het college veel werk verzet om het stelsel van basisregistraties te verbeteren. Het realiseren van de aanbevelingen duurde echter langer dan gepland. Daarnaast zijn veel aanbevelingen nog niet volledig uitgevoerd. In onze rekenkamerbrief zijn voor het college drie aandachtspunten geformuleerd:

1. Realiseer strategische voordelen met basisregistraties: wees uitdagend
2. Verhoog kwaliteit van de basisinformatie: wees praktisch
3. Voer serieus het amendement uit van de raad uit om de implementatie van de basisregistraties onder de Regeling Risicovolle Projecten te plaatsen.

Op 18 september 2014 is de rekenkamerbrief door de directeur van de rekenkamer toegelicht. In de discussie over het rapport heeft de VVD gevraagd welke concrete maatregelen zijn of worden genomen om de BAG op orde te krijgen. De burgemeester geeft aan dat met de grootste voortvarendheid zaken zijn opgepakt en dat blijkt hopelijk uit de volgende voortgangsrapportage. In het concept-Reglement stelsel basisinformatie Amsterdam 2015 is verwezen naar onze bevindingen en aanbevelingen.

¹ RBA: Re-integratiebedrijf Amsterdam

- *Transformatie zorg voor de jeugd*

De gemeente is per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor alle zorg voor de jeugd. Dat biedt kansen voor een betere en efficiënte zorg, maar er zijn ook maatschappelijke risico's (continuïteit zorg) en financiële risico's (bezuinigingsopgave). Beide risico's vormden de aanleiding om samen met de andere rekenkamers uit de G4 in 2014 onderzoek te doen naar hoe de gemeente zich op haar nieuwe taak voorbereidt.

We concludeerden dat de voortgang van de voorbereiding op onderdelen was vertraagd en dat de gemeenteraad daarover niet goed was geïnformeerd. Verder constateerden we dat de nieuwe aanpak kansen biedt maar ook risico's kent voor de haalbaarheid van de doelen van de transformatie (o.a. betere en goedkopere zorg). Die risico's waren niet altijd in beeld bij de gemeente en voor zover ze wel in beeld waren, waren de getroffen beheersmaatregelen niet altijd effectief. Daarnaast constateerden we dat de gemeente weliswaar sterk inzet op leren, maar dat het beter kon. We formuleerden 6 aanbevelingen ter verbetering.

Naast ons eigen rapport stuurden we samen met de andere G4-rekenkamers een brief aan de Tweede Kamer met als belangrijkste boodschap dat besparingen en verbeteringen in de jeugdzorg op korte termijn niet reëel zijn, maar tijd kosten.

- *Proceskosten grondexploitaties*

Door de economische crisis, een te groot planoptimisme en te weinig oog voor de beheersing van kosten, raakte het Vereveningsfonds vanaf 2005 in de problemen. Eind 2010 kwam een maatregelenpakket gericht op verbetering van het Vereveningsfonds met € 894 miljoen. Het terugdringen van de personele kosten voor de voorbereiding en ontwikkeling van ruimtelijke plannen voor grondexploitaties – de 'proceskosten' – was daarbij voor het eerst een specifiek aandachtspunt.

In de periode juni 2013 – januari 2014 onderzocht de rekenkamer in hoeverre de proceskosten waren gedaald en of de proceskosten adequaat werden beheerst. Het rapport werd op 10 januari 2014 gepubliceerd. De rekenkamer concludeerde dat de proceskosten voor grondexploitaties sinds 2010 flink waren gedaald. De budgetten werden echter nog steeds overschreden. Naar verwachting zouden de proceskosten voor 2013 wel binnen het budget blijven. Ook bleven er aantal verbeterpunten in het beheersen van de proceskosten. Zo werkte het ramingsmodel voor proceskosten nog niet feilloos, waren de budgetten voor de komende jaren onvoldoende onderbouwd en bestonden er verschuivingsmogelijkheden tussen de proceskosten en uitvoeringskosten. De rekenkamer deed 5 aanbevelingen gericht op een verdere verbetering van de beheersing van proceskosten. Zowel het college als de raad namen alle aanbevelingen over. Ondertussen heeft het college in 2014 tenminste 2 van de 5 aanbevelingen opgepakt: de complexiteitsfactor in het ramingsmodel voor proceskosten is geobjectiveerd en het onderscheid tussen V&T-kosten² en proceskosten is verduidelijkt.

² V&T-kosten: Kosten voor voorbereiding en toezicht

- *Inhuur ICT-deskundigen (verkenning)*

De verkenning naar de inhuur van ICT-deskundigen geeft aanwijzingen dat meer externe ICT'ers zijn ingehuurd en dat de kosten hoger zijn dan uit de jaarrekeningen is op te maken. Deze onverwachte hogere kosten kunnen samenhangen met het onduidelijke onderscheid tussen externe inhuur en uitbesteding van ICT-deskundigheid, maar dit is niet evident. Op basis van deze verkenning concludeerden we dat een nader onderzoek naar de extern ingehuurde ICT-ers in brede zin zeker relevant zou kunnen zijn. Bij het opstellen van het onderzoeksprogramma 2015 heeft de rekenkamer dan ook besloten om de inhuur van externe ICT-deskundigen nader te onderzoeken bij die gemeentelijke organisatieonderdelen waarvan de totale kosten van inhuur en uitbesteding van ICT-deskundigheid waarschijnlijk de € 1 miljoen overstijgen.

- *Juridische kwaliteitszorg (verkenning)*

De gemeente opereert in een complexe omgeving met mondige burgers. Zorgvuldig en rechtmatig handelen is daarbij zowel belangrijk als ingewikkeld. Na afronding van de verkenning heeft de rekenkamer het college vier aandachtspunten meegegeven:

- Zorg dat er meer inzicht komt in de resultaten van juridische kwaliteitszorg en de effectiviteit en efficiëntie van de ingezette juridische instrumenten;
- Verhelder de verdeling van verantwoordelijkheden tussen de directie Juridische Zaken en de toekomstige Resultaat Verantwoordelijke Eenheden (RVE's);
- Maak gebruik van een duidelijk en consistent begrippenkader en
- Zorg ervoor dat juridische kwaliteitszorg een geïntegreerd onderdeel wordt van de strategie van het college om meer in control te zijn.

De rekenkamer heeft besloten om de juridische kwaliteitszorg te gaan onderzoeken na afronding van de grote gemeentelijke reorganisatie, mogelijk in 2016.

- *Klimaatbeleid*

In het onderzoek naar klimaatbeleid stond de gemeentelijke subsidie om corporatiewoningen energiezuinig te maken centraal. Het bleek dat het resultaat tegenvalt. Het energieverbruik en de CO₂-uitstoot daalt veel minder dan verwacht. Hierdoor is het ook een erg kostbare regeling. Door de subsidie neemt wel het wooncomfort voor bewoners toe. Het college heeft alle aanbevelingen overgenomen. Op verzoek van raadsleden is een technische sessie gehouden en is een aanvullende analyse opgesteld die inzicht geeft in het indicatieve effect van een labelstap op woninghuur en de hoogte van de energierekening. Bij de behandeling in de gemeenteraad zijn twee moties unaniem aangenomen waarin werd verzocht om een vervolgonderzoek en waarin werd aangedrongen op uitbreiding van de onderzoeksbevoegdheden van de rekenkamer.

- *Signalen over mantelzorg (verkenning)*

De verkenning naar mantelzorg maakt onderdeel uit van de monitor naar de voorbereiding en invoering van de drie decentralisaties. De verkenning richtte zich op wijze waarop de mantelzorgondersteuning in de gemeente is ingericht en wat daarin gaat veranderen met de komst van de nieuwe Wmo. Het resultaat is een inventarisatie van signalen, die door vertegenwoordigers van raadsfracties, uitvoerende organisaties, expertisecentra en belangenorganisaties zijn geuit over mantelzorg:

- Het is ingewikkeld om kennis te verkrijgen over mantelzorgers
- Gesprekpartners plaatsen kanttekeningen bij het huidige mantelzorgbeleid
- Het toenemende beroep op mantelzorgers wordt wisselend ontvangen
- Gevolgen van het nieuwe zorgstelsel zijn onzeker, ook voor mantelzorgers
- Betwijfeld wordt of professionals voldoende zijn toegerust om de inzet te beoordelen en mantelzorgers voldoende te ondersteunen

De rekenkamerbrief is, samen met aantal gemeentelijke stukken over mantelzorg, uitgebreid besproken in commissievergadering van Zorg en Sport van 15 januari 2015. Tijdens de vergadering is de wethouder gevraagd om een schriftelijke bestuurlijk reactie op de brief te geven. Daarnaast verzochten de raadsleden de rekenkamer om mee te mogen denken over zijn de opzet voor het rekenkameronderzoek naar mantelzorg.

- *Meerjaren Vervangingsprogramma Metro*

Naar aanleiding van een verkennend onderzoek naar de renovatie Oostlijn in 2013 besloten we een nader onderzoek te doen naar het effect van de overschrijding bij de renovatie van de Oostlijn op het Meerjaren Vervangingsprogramma (MVP) Metro. Dit besluit werd ingegeven door het steeds grotere financiële belang van de renovatie van de Oostlijn in het MVP Metro.

We concludeerden dat binnen het MVP Metro de overschrijding op de Oostlijn waarschijnlijk opgevangen kan worden. Het convenant met de Stadsregio Amsterdam biedt daarvoor voldoende financiële ruimte. We constateerden echter ook dat de ramingen nog in ontwikkeling waren en de afspraken in het convenant vaag zijn. Bovendien zijn er volgens ons aanvullende risico's waardoor de kans op een financieel tekort bij het metrovervangingsonderhoud groter wordt. Het gaat hier om bezuinigingen van het Rijk, vervangingsonderhoud van de nieuwe metro infrastructuur waarvoor nog geen budget is gereserveerd en de onzekerheid rond het budget voor de periode 2028-2031.

In de 2e helft van 2014 zijn we gestart met een uitvoerig onderzoek naar de renovatie van de Oostlijn.

- *Reacties op vragen en moties*

De gemeenteraad kan op verschillende manieren haar wensen over het te voeren beleid aan het college van B&W duidelijk maken. Dit doet ze onder meer door moties aan te nemen of schriftelijke vragen te stellen. In deze verkenning ging de rekenkamer na op

welke wijze het college hierop reageert. Voor zover wij het kunnen overzien geeft het college altijd een reactie op de moties en schriftelijke vragen die de raad stelt. Het feit dat raadsleden maar weinig aanvullende vragen stellen na beantwoording duidt op het redelijk functioneren van de raadsinstrumenten. Wel vraagt de afhandelingstermijn van vragen en moties aandacht. Van de schriftelijke vragen, die de raad stelt, wordt minder dan een kwart binnen de afgesproken termijn beantwoord. Van de door ons onderzochte moties bleek minder dan 10% tijdig door het college te zijn afgehandeld. Een duidelijke hoofdoorzaak voor deze vertraging hebben we in ons onderzoek niet gevonden. De rekenkamer constateert dat de afhandelingstermijn op dit moment functioneert als een streefdatum, zonder dat overschrijding daarvan gevolgen heeft. De rekenkamer vindt dat er bewuster met de afhandelingstermijn omgegaan zou moeten worden. In de rekenkamerbrief van 13 november 2014 doen we daarvoor een aantal suggesties.

- *Grip op subsidies*

Amsterdam verstrekt jaarlijks ongeveer € 500 miljoen aan subsidies. In dit onderzoek zijn we nagegaan in hoeverre de gemeente de controle op doeltreffendheid en doelmatigheid van subsidieverstrekingen heeft geborgd. Aanleiding voor het onderzoek waren vragen van raadsleden over de effectiviteit van subsidies.

In het onderzoek concludeerden we dat de controle op doeltreffendheid en doelmatigheid van subsidieverstrekingen op veel punten in opzet is geborgd. Zo zijn in de Algemene Subsidieverordening Amsterdam 2013 (ASA) goede bepalingen opgenomen voor het indienen van subsidieaanvragen en voor de subsidieverantwoordingen. Ook is duidelijk vastgelegd dat de beleidsafdelingen verantwoordelijk zijn voor de doeltreffendheid en doelmatigheid. Er zijn echter ook verbeterpunten. Zo ontbreekt een algemeen visiedocument, waarin staat wanneer subsidies als beleidsinstrument worden ingezet en hoe het toezicht plaatsvindt. Ook is in de ASA geen verplichting voor subsidieontvangers opgenomen om mee te werken aan door of namens het college ingesteld onderzoek.

De rekenkamerbrief *Grip op subsidies* en bijbehorend onderzoeksrapport werden op 25 juni 2014 gepubliceerd. Dit onderzoek is de eerste in een reeks van subsidieonderzoeken. Momenteel zijn we bezig met een onderzoek naar de RVE Onderwijs, Jeugd en Zorg (voorheen: DMO). Samen moeten deze onderzoeken een beeld geven van de mate waarin de gemeente het subsidie-instrument op een effectieve wijze inzet.

- *Toezicht op ACAM (Wta)*

De auditdienst ACAM controleert de jaarrekeningen van de centrale stad, van de stadsdelen en van de gemeentelijke diensten en geeft hierbij controleverklaringen af. De rekenkamer is op grond van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) toezichthouder op ACAM en onderzoekt regelmatig in hoeverre ACAM voldoet aan de eisen van de Wta. In 2013 heeft de rekenkamer een meer uitgebreid onderzoek uitgevoerd en hierover rapport uitgebracht aan de gemeenteraad. In 2014 heeft de rekenkamer op basis

van een door ACAM ingevuld monitoringsformulier een gesprek gevoerd met de beleidsbepalers bij ACAM. Hierbij hebben wij ons een beeld gevormd over de ontwikkelingen met betrekking tot het kwaliteitsbewakings- en beheersingssysteem bij ACAM. Ter verificatie zijn nadere documenten opgevraagd. Het beperkte onderzoek heeft ons geen aanleiding gegeven om in 2014 een nader onderzoek uit te voeren.

- *Verdieping informatiewaarde van de begroting*

Dit verdiepende onderzoek was een vervolgactiviteit van het *rapport Informatiewaarde van de begroting* van februari 2013. Onze hoofdconclusie in dit verdiepende onderzoek is dat de indicatoren uit de gemeentelijke P&C-cyclus over het algemeen redelijk aansluiten op de bedrijfsvoering van de diensten. De diensten leveren deze indicatoren namelijk zelf aan en gebruiken daarnaast weinig andere indicatoren. De beleidscycli op de verschillende beleidsterreinen volgen echter veelal wel een ander ritme dan het programmaakkoord. Hierdoor kunnen indicatoren wijzigen en sluiten ze niet meer aan op het programmaakkoord. Daarnaast concludeerden we dat de bijbehorende meetresultaten meestal betrouwbaar waren, maar het komt geregeld voor dat de meetresultaten niet tijdig beschikbaar zijn om in de jaarrekening te worden opgenomen. Hierdoor staan in de jaarrekening niet altijd de meest actuele cijfers.

In de rekenkamerbrief hebben we aandachtspunten benoemd die het belang van onze eerdere aanbevelingen onderstrepen: 1) maak met een conversietabel in de gemeentebegroting inzichtelijk hoe het programmaakkoord is vertaald naar de begroting en 2) stel heldere interne instructies op voor het formuleren van meetbare doelstellingen. Om de consistentie tussen indicatoren en activiteiten te verbeteren, is tevens aanbevolen om een doelenboom op te stellen en de 'going concern activiteiten' beter zichtbaar te maken. In de begroting 2015 is een deel van onze aanbevelingen overgenomen.

3.3 Wat is er gedaan voor Zaanstad?

In 2014 rondde de rekenkamer de volgende projecten voor Zaanstad af:

- *Afwikkeling niet-fiscale bezwaren*

In 2012 stelde de Zaanse gemeenteraad vragen over de afhandeling van niet-fiscale bezwaren en de resultaten hiervan. Dit was voor ons aanleiding voor onderzoek. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de gemeente Zaanstad bij de afhandeling van niet-fiscale bezwaren over het algemeen oplossingsgericht en volgens de kaders van de wet werkt. Toch kan het nog beter. Te vaak beschouwt het college een bezwaar als ingetrokken en te vaak worden de wettelijke termijnen bij de afhandeling niet gehaald. Zaanstad past bovendien de efficiënte en gewaardeerde 'informele methode' – waarbij snel contact gezocht wordt met de bezwaarmaker – nog niet structureel toe. Bij de behandeling van het onderzoek in het Zaanse Beraad in september 2014 zijn vragen gesteld over de benchmarkgegevens. Na aanvullend onderzoek is gebleken dat het landelijk gemiddelde (7,8 bezwaren per 1.000 inwoners) in 2011 iets hoger is dan het aantal bezwaren in Zaanstad (6,8 per 1.000 inwoners). Wij hebben daarom het rapport aangepast. In navolging van onze aanbevelingen heeft een aantal raadsleden het college verzocht om een apart

jaarverslag over de afhandeling van bezwaren en beroepen op te stellen. Het college is van mening dat het opnemen van informatie over de afhandeling van bezwaren en beroepen in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening voldoende is.

- *Verkenning omzetting recht van erfpacht in vol eigendom*

Sinds 1995 bestaat voor huiseigenaren in Zaanstad de mogelijkheid om het recht van erfpacht om te zetten naar vol eigendom. In 2007 zijn deze uitvoeringsregels gewijzigd. Bij een groep erfpachters die door de gemeente in 2011 actief waren benaderd over de mogelijkheid tot omzetting naar vol eigendom ontstond onrust. Het geoffreerde bedrag was aanzienlijk hoger dan dat onder de oude regels zou zijn geweest, en de gemeente zou hebben nagelaten om de erfpachters te informeren over de wijziging van de regels en de consequenties daarvan voor de erfpachters. Uit de verkenning komt naar voren dat erfpachters vooraf niet zijn geïnformeerd over de voorgenomen wijziging van de uitvoeringsregels. Dit is echter een bewuste keuze geweest, zowel van het college van B en W als van de gemeenteraad. Enkele erfpachters (25) hebben het erfpachtrecht nog mogen omzetten onder de oude uitvoeringsregels, terwijl deze regeling al was ingetrokken. De gemeente was hiertoe verplicht omdat het aannemelijk is dat de offertes al waren aangevraagd voor het intrekken van de regeling. De gewijzigde regeling is door het college in 2010 geëvalueerd. De rekenkamer heeft de rekenkamerbrief op 16 januari 2014 openbaar gemaakt. Naar aanleiding van de discussie in Zaanstad Beraad heeft de rekenkamer besloten om de verkenning nog aan te vullen met informatie die beschikbaar is gekomen nadat de rekenkamerbrief openbaar is geworden.

- *Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC)*

In juni 2013 hebben 17 rekenkamer(commis)sie(s) besloten om gezamenlijk onderzoek te doen naar de Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC). De aanleiding voor dit onderzoek was verschillende berichtgeving in de pers over de financiële risico's die gemeenten liepen als aandeelhouder van HVC. Dit gezamenlijke onderzoek werd uitbesteed aan het onderzoeksbureau IPR NORMAG dat in de periode september 2013 tot en met maart 2014 onderzoek heeft gedaan naar de (aandeelhouders)relatie tussen gemeenten en HVC. Het aandeelhouderschap van Zaanstad, Beverwijk, Heemskerk en Velsen is overgedragen aan de Gemeenschappelijke regeling Afvalschap IJmond Zaanstad (GR AIJZ 2007). De rekenkamer van Zaanstad heeft samen met de rekenkamercommissies van Beverwijk, Heemskerk en Beverwijk besloten het gezamenlijke onderzoek aan te vullen met een lokaal onderzoek naar de werking van het Afvalschap en de sturing en controle binnen de afzonderlijke gemeenten. Dit lokale onderzoek is in samenwerking met de rekenkamer Zaanstad en de rekenkamercommissies Beverwijk, Heemskerk en Velsen uitgevoerd. Alle aanbevelingen zijn door het college overgenomen. Daarnaast was het rapport aanleiding voor het college om in samenspraak met de raad in 2015 een plan te ontwikkelen rondom toekomstscenario's voor de participatie van Zaanstad in HVC. Ook heeft het college toegezegd om het onderzoek in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) van HVC te bespreken.

3.4 Wat is er gedaan voor de stadsdelen (van Amsterdam)?

In 2014 rondde de rekenkamer de volgende projecten voor de stadsdelen (van Amsterdam) af:

- *Beheer van sporthallen en -velden*

In 2013 is de eerste fase van het onderzoek *beheer van sporthallen en -velden* afgerond met de conclusie dat in de meeste stadsdelen wel sportbeleid bestaat, maar dat specifiek accommodatiebeleid ontbreekt. Er is maar beperkt aandacht voor een expliciete keuze voor de vormen van beheer en exploitatie van sportaccommodaties. De financiële informatie over de sportaccommodaties bleek in de meeste stadsdelen onvoldoende. In de tweede fase van dit onderzoek stond de vraag centraal of er verschillen te zien zijn in doelmatigheid tussen de manieren van exploitatie van sportaccommodaties. Op grond van ons onderzoek is niet mogelijk om een partij (gemeente, stichting of particulier) aan te wijzen, die over de hele linie zowel economisch als sociaal doelmatiger werkt. Soms doet een particulier geëxploiteerde sporthal het beter, soms een gemeentelijke hal. Bij de sportparken bleek de schaalgrootte niet de doorslaggevende factor te zijn.

Ook in de tweede fase van het onderzoek hadden we grote moeite om goede informatie te krijgen. Niet alleen de financiële informatie is vaak niet op orde, ook de gegevens over aantallen bezoekers en verhuurde uren rammelen. Ze zijn versnipperd over verschillende bronnen, niet volledig en niet altijd betrouwbaar.

De rekenkamer deed daarom in haar *bestuurlijk rapport* van 11 juni 2014 de aanbeveling stappen te zetten in de verbetering van de informatievoorziening over het beheer van sportaccommodaties. Verder deed ze de aanbeveling de besluitvorming over de inrichting van het beheer van sportaccommodaties uit te stellen.

- *Verwijderen van fietsen*

In mei 2014 publiceerde de rekenkamer een onderzoek naar het verwijderen van fietsen door de gemeente. In het onderzoek stond de vraag centraal in hoeverre de drie stadsdelen de fietsen rechtmatig, transparant en efficiënt verwijderen. De rekenkamer concludeerde dat de verwijdering van fietsen meestal rechtmatig plaatsvindt, maar niet altijd. Waarschuwingsstickers voldoen niet aan de wettelijke eisen en de juridische grondslag bij het verwijderen van fietsen bij evenementen en herprofilering van straten is onduidelijk. Er zijn ingewikkelde regels voor het verwijderen van fietsen en de communicatie hierover richting burgers kan veel beter: die is nu vooral gericht op inwoners van het eigen stadsdeel terwijl fietsers bij uitstek mobiel zijn. Daar komt bij dat elk stadsdeel zijn eigen werkwijze en definities voor overlastgevende fietsen hanteert. De versnippering van fietsparkeerregimes en -regels komt de transparantie en efficiency niet ten goede. Efficiencywinst kan ook bereikt worden door betere samenwerking tussen de stadsdelen en het Fietsdepot dat de verwijderde fietsen verwerkt.

- *Handhaving terras- en horecabeleid*

Horeca vervult een belangrijke functie in de stad Amsterdam, maar kan voor bewoners ook een bron van overlast zijn. Jaarlijks dienen honderden Amsterdammers dan ook een klacht in over een horecaonderneming in hun woonomgeving. Omdat horecaoverlast een prominent terugkerend thema is dat zich lastig laat oplossen, is de rekenkamer nagegaan in hoeverre de afhandeling van horecaklachten in de stadsdelen Zuid en Centrum efficiënt is ingericht en of de gemeente ervan kan leren. In het rapport *Lastige zaken? Afhandeling van horecaklachten in Amsterdam* (gepubliceerd in december 2014) concluderen wij dat de kwaliteit van de registratie en afhandeling van horecaklachten nog onvoldoende is voor een lerende organisatie. Het rapport bevat een viertal aanbevelingen die door het college zijn overgenomen.

- *Zwemmen in de Baarsjes, Geuzenveld en Zuideramstel (opvolgingsonderzoek)*

De rekenkamer onderzocht in 2010 de exploitatie van drie zwembaden: het Sloterparkbad, het SportPlaza Mercator en het De Mirandabad. In dit opvolgingsonderzoek ging de rekenkamer na of de dagelijks besturen van de stadsdelen de aanbevelingen hebben uitgevoerd. Dat blijkt slechts ten dele het geval te zijn. Bij de twee zwembaden die door particulieren worden geëxploiteerd (het Sloterparkbad en SportPlaza Mercator) vraagt de rekenkamer daarom aandacht voor heldere afspraken met de exploitanten over het onderscheid tussen de maatschappelijke functie (het zwembad) en de commerciële functies van de accommodatie en over de betrokkenheid van de moederorganisatie bij de continuïteit van het zwembad. Bij het De Mirandabad, dat door de gemeente wordt geëxploiteerd, blijft de rekenkamer van mening dat de doelmatigheid van de exploitatie de nodige aandacht vereist gezien het jaarlijkse tekort van ongeveer € 3,3 miljoen. De rekenkamerbrief *Opvolgingsonderzoek Zwemmen in De Baarsjes, Geuzenveld en Zuideramstel* verscheen op 2 april 2014.

- *Toelatingsbeleid basisscholen*

Met het nieuwe toelatingsbeleid proberen schoolbesturen en de gemeente Amsterdam basisscholen meer een afspiegeling van de buurt te laten worden zonder dat de keuzevrijheid van ouders wordt aangetast. In deze verkenning ging de rekenkamer na of er reden is om nader onderzoek te doen. De conclusie is dat dat niet het geval is. Het nieuwe stedelijke toelatingsbeleid zit redelijk consistent in elkaar en de ervaringen bij de uitgevoerde experimenten geven geen aanleiding tot pessimisme. De streefcijfers (75% van de kinderen geplaatst bij eerste voorkeur en 90% in een school in de buurt) lijken haalbaar. Het toelatingsbeleid beïnvloedt wel de keuzevrijheid van ouders. Of ouders dat als een probleem zullen ervaren, hangt af van de kwaliteit en capaciteit van de scholen in de buurt. De garantie van rechtsgelijkheid suggereert daarom meer dan kan worden waargemaakt. De gemeente en schoolbesturen gaan echter zelf de resultaten van iedere plaatsingsronde monitoren en het toelatingsbeleid één keer per jaar evalueren. In de rekenkamerbrief, die op 3 april 2014 is gepubliceerd, doet de rekenkamer de gemeenteraad de aanbeveling er op toe te zien dat er ook daadwerkelijk gemonitord en geëvalueerd wordt. Daarnaast doet de rekenkamer een aantal suggesties voor vragen die opgenomen kunnen worden in de eerste grote evaluatie, die voor eind 2015 op de rol staat.

3.5 Overzicht van de prestaties

Tabel 3.2 geeft een indruk van de geleverde prestaties in 2014 aan de hand van de in 2014 afgeronde onderzoeken.

Tabel 3.2 - Doorwerking van de in 2014 gepubliceerde rapporten en rekenkamerbrieven

(centrale stad van) Amsterdam	doorwerking *)				
	A	B	C	D	extra
Opvolgingsonderzoek Armoedebeleid	+	-/+	+	-/+	
Meerjaren Vervangingsprogramma Metro	++	-/+	+	+	1
Transformatie zorg voor de jeugd (G4-onderzoek)	++	+	+	++	
Reacties op vragen en moties	+	-/+	+	-/+	
Verscherpt Financieel Toezicht DWI	++	+	+		
Grip op subsidies	++	-/+	+	-/+	2
Proceskosten grondexploitaties	+	-/+	+	+	3
Verdieping informatiewaarde van de begroting	+	-/+	+	-	4
Signalen over mantelzorg (verkenning)	++	-/+	++	-	
Opvolgingsonderzoek Basisregistraties Adressen en Gebouwen	+	-/+	+	-	
Juridische kwaliteitszorg (verkenning)	-/+	nvt	nvt	-	
Inhuur ICT-deskundigen (verkenning)	nvt	nvt	nvt	+	
Klimaatbeleid	++	++	+	-/+	5
stadsdelen (van Amsterdam)	A	B	C	D	extra
Opvolgingsonderzoek Zwemmen in De Baarsjes, Geuzenveld en Zuideramstel	+	-/+	+	-	
Toelatingsbeleid basisscholen	+	-/+	+	-	
Beheer sporthallen en sportparken (fase 2)	++	-/+	+	-/+	6
Handhaving terras- en horecabeleid	+	-/+	+	-	
Verwijderen van fietsen	+	-/+	+	++	7
Zaanstad	A	B	C	D	extra
Verkenning Afwikkeling niet-fiscale bezwaren	+	-/+	+	-/+	8
Verkenning Omzetting recht van erfpacht in vol eigendom	++	-/+	+	+	9
Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC)	++	++	+	++	

*) voor betekenis letters en scores, zie legenda volgende bladzijde.

Legenda tabel 3.2

- A. Behandeling raadscommissie(s)
- B. Behandeling gemeenteraad
- C. (Expliciete) raadssteun aanbevelingen/aandachtspunten
- D. Externe publiciteit

- = niet; -/+ = beperkt; + = normaal; ++ = uitgebreid; nvt = niet van toepassing

1. Op 4 november 2014 heeft een raadslid schriftelijke vragen gesteld over het MVP Metro en de stand van zaken rond de uitvoering van onze aanbevelingen. Het college heeft hier op 24 november op gereageerd.
2. Het onderzoek *Grip op subsidies* is op het intranet en in de periodieke nieuwsbrief over het subsidiebureau gepubliceerd. Er is in december 2014 door het college een Bestuursopdracht Subsidies vastgesteld waarin elementen uit ons subsidieonderzoek zijn benut.
3. In voorjaar 2014 is een voorstel uitgewerkt voor een duidelijker onderscheid tussen proceskosten- en V&T-kosten in de grondexploitatie. Op 22 april 2014 B&W besluit, op 3 september 2014 in de commissie RO. In najaar 2014 is een voorstel uitgewerkt voor de objectivering van de complexiteitsfactor. De raad heeft hiermee ingestemd op 17 december 2014, bij de 8-maandsrapportage Fondsbeheer.
4. Op verzoek van de ambtelijke organisatie zijn de aanbevelingen uit het rapport extra toegelicht. In de begroting 2015 is de toepassing van sommige aanbeveling reeds terug te zien, bijvoorbeeld een doelenboom
5. Op verzoek van raadsleden is vooraf aan behandeling in de commissie Wonen een technische sessie georganiseerd. Naar aanleiding van deze sessie is op verzoek een aanvullende analyse opgesteld. Bij de behandeling in de gemeenteraad zijn twee moties unaniem aangenomen waarin werd verzocht om een vervolgonderzoek en waarin werd aangedrongen op uitbreiding van de onderzoeksbevoegdheden van de rekenkamer.
6. In stadsdeel Zuid hebben we de ambtelijke organisatie op hun verzoek nog een toelichting gegeven over de methodiek en de uitkomsten van het onderzoek.
7. Als gevolg van het rekenkamerrapport heeft het college de fietsparkeerregels aanzienlijk versimpeld en geüniformeerd en is er meer aandacht voor de kosteneffectiviteit van de handhaving.
8. Rapport Verkenning Afwikkeling niet-fiscale bezwaren is opgenomen op de website voor vakspecialisten (hetccv.nl).
9. Tussen moment van openbaarmaking en behandeling in de raad is besloten om, vanwege nieuwe informatie, nader verkennend onderzoek te doen.

3.6 Wat is er gedaan voor de Rekenkamer Metropool Amsterdam?

RMA doet naast de projecten voor Amsterdam en Zaanstad ook onderzoeken die zij van nut acht voor het uitvoeren van de rekenkamerfunctie van beide gemeenten. De tijdsbesteding voor deze onderzoeken wordt op basis van de financiële bijdragen toegerekend aan de gemeenten.

- *Achtergrondstudie naar verbonden partijen*

Gemeenten voeren veel taken uit via zogeheten verbonden partijen. Dit zijn partijen die taken (met een publiek belang) namens de gemeente uitvoeren. Het gaat om tijdelijke of langdurige samenwerkingsverbanden. Een dergelijke samenwerking kan worden aangegaan met andere gemeenten, overheden, non-profit-organisaties of private partijen. Verbonden partijen brengen naast voordelen ook dilemma's met zich mee. Zo worstelen gemeenten vaak met de verschillende rollen die zij tegelijkertijd hebben (opdrachtgever en eigenaar/aandeelhouder van een verbonden partij) en de grotere (bestuurlijke) afstand die het gebruik van een verbonden partij met zich meebrengt. Door het veelvuldig gebruik van gemeenten van verbonden partijen en de complexiteit van het onderwerp hebben wij besloten om een achtergrond studie naar het begrip 'verbonden partijen' uit te voeren. In de studie wordt niet alleen aandacht besteed aan de verschillende verschijningsvormen van verbonden partijen maar wordt ook uitgebreid ingegaan op de uitdagingen die er voor gemeenten zijn bij het besturen, beheersen en toezicht houden op de 'verbonden organisatie'.

- *Visitatiecommissie Waterketen*

Met het bestuursakkoord Water 2011 is landelijk overeengekomen dat in de keten van drinkwaterproductie, riolering en rioolwaterzuivering tot en met 2020 structureel € 450 miljoen zal worden bespaard in de betekenis van "minder meer". De besparingsmaatregelen mogen niet ten koste gaan van kwaliteit. Daarnaast moet ook de toenemende kwetsbaarheid van de sector, onder meer vanwege de vergrijzing, worden verminderd. Om snel resultaten te kunnen boeken zijn er in het land van onderop circa 50 regio's gevormd waarbij gemeenten, waterschappen en in een enkel geval ook drinkwaterbedrijven samenwerken om de doelen uit het bestuursakkoord te realiseren. De gemeente Amsterdam en Zaanstad vallen ieder in een andere regio. Eén van de projectleiders van de rekenkamer is gevraagd om in de landelijke Visitatiecommissie Waterketen zitting te nemen om zijn expertise met betrekking tot financiën en bestuurlijke aansturing in te brengen. De commissie had tot taak de voortgang van de samenwerking, de planvorming en de uitvoering van de plannen in beeld te brengen en zo nodig regio's te stimuleren meer voortvarend te werk te gaan. In december 2014 heeft de commissie haar werkzaamheden afgerond door middel van het overhandigen van het eindrapport aan de minister van Infrastructuur en Milieu. De hoofdconclusie van de commissie was dat gelet op de ambities en de plannen, de watersector als geheel de besparingsdoelstelling net niet zal halen. Het eindrapport is ook op de website van de rekenkamer terug te vinden

- *Terugblikken en vooruitkijken (jubileumsymposium)*

In het kader van het 10 jarig bestaan van de Rekenkamer Metropool Amsterdam hebben we een symposium georganiseerd en een speciale thema publicatie gemaakt in de vorm van een lustrumboek. Het thema was *Vooruitkijken en terugblikken*. In het lustrumboek gaan we in op geconstateerde problemen, maar het is geen opsomming van alles wat er volgens ons fout gaat. Het is een poging om te begrijpen en dat mondt uiteindelijk uit in een pleidooi voor openheid en transparantie bij gemeenten, want alleen dan worden de prestaties beter. Dat wordt in het boek geïllustreerd met een waaier aan voorbeelden uit de afgelopen 10 jaar.

Het boek werd gepresenteerd op ons symposium op vrijdag 21 november 2014. Aan het symposium werkten mee Job Cohen, Klaartje Peters (hoogleraar lokaal en regionaal bestuur in Maastricht), de broers Arjan Vliegenthart (wethouder gemeente Amsterdam) en Rens Vliegenthart (hoogleraar Communicatiewetenschap UvA) en vele bezoekers uit Zaanstad en Amsterdam. Dit alles stond onder leiding van Ben Tiggelaar. Tijdens het symposium werd ook het elektronische burgerpanel van de rekenkamer gelanceerd. Het Amsterdamse deel van dit panel – bestaande uit 1.000 Amsterdammers – zal onder andere elk jaar een publieksonderwerp kiezen. Het winnende onderwerp voor 2015 ‘Privacy van burgers’ werd op het symposium bekend gemaakt.

3.7 Ontwikkelen onderzoeksprogramma’s

Voor het uitvoeren van onderzoeken ontwikkelt de rekenkamer jaarlijks onderzoeksprogramma’s voor Amsterdam en Zaanstad. Vanaf 2015 wordt voor de stadsdelen geen apart programma meer ontwikkeld, maar worden alle Amsterdamse onderzoeken opgenomen in het onderzoeksprogramma van de gemeente Amsterdam. Het ontwikkelen van onderzoeksprogramma’s is een redelijk omvangrijke taak aangezien dat zorgvuldig moet gebeuren. In 2014 hebben wij aan de ontwikkeling van de twee onderzoeksprogramma’s 2015 in totaal 202 dagen besteed. Dit is inclusief de uren van de medewerkers voor het gedurende het jaar volgen van het publieke en politieke debat. Elke medewerker heeft daarbij een bepaald aandachtsgebied. Daarnaast staan we via onze website ook open voor directe signalen van burgers. Daar wordt soms wel gebruik van gemaakt. Verkenningen in het lopende jaar spelen ook een rol bij het genereren van ideeën voor projecten. Omdat reageren op de actualiteit kan zorgen voor blinde vlekken, is een gespreide aandacht in de loop der jaren over verschillende beleidsterreinen ook een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast baseert de rekenkamer zich op criteria en uitgangspunten die in de beleidsvisie zijn vastgelegd.

Om de onderzoeksprogramma’s op te stellen worden in het najaar gesprekken gevoerd met onze politieke gesprekspartners. Het startpunt van die gesprekken is een groslijst van door ons verzamelde mogelijke onderwerpen. Bij de gemeenteraad van Amsterdam en de gemeenteraad van Zaanstad zijn de auditcommissies onze gesprekspartners. Voor de stadsdelen is een klankbordgroep een belangrijke gesprekspartner. In de klankbordgroep zijn alle stadsdelen via een lid van de bestuurscommissie vertegenwoordigd. Het onderlinge gesprek in de Klankbordgroep tussen de vertegenwoordigers is altijd stimulerend voor de gedachtevorming. Tot slot benadert de rekenkamer ook altijd de politieke fracties

van de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad. Na die consultatieronden worden de programma's geschreven, vastgesteld en gepubliceerd op de website van de rekenkamer.

3.8 Overige activiteiten

Buiten het reguliere onderzoek was de rekenkamer in het verslagjaar 2014 op diverse andere terreinen actief:

- Het ontwikkelen van een instrument om de financiële positie van gemeenten op basis van indicatoren te kunnen vergelijken. In het tijdschrift TPC van januari 2014 is een artikel gepubliceerd over het vergelijkingsinstrument.
- De Bestuurder/directeur heeft op 24 juni een bijdrage geleverd aan een masterclass voor journalisten over de toekomst van het openbaar bestuur, georganiseerd door Expertisecentrum Journalistiek.
- Op het jaarlijkse congres van het Expertisecentrum Journalistiek op 22 december is door de Bestuurder/directeur een lezing gehouden over de financiële positie van gemeenten.
- De drie registeraccountants van de rekenkamer organiseerden vier bijeenkomsten van de *Kenniskring Frederikspleinberaad*, een platform voor kennisuitwisseling tussen accountants werkzaam bij lokale overheden en in de non-profit sector.
- Een projectleider heeft meegewerkt aan de voorbereiding van de VRC Midzomer Event en een presentatie verzorgd over 'de dilemma's van een moderne controller'. In het vakblad MCA van augustus 2014 is hierover een artikel gepubliceerd.
- Twee senioronderzoekers verzorgden een presentatie over het onderwerp toezicht op de concerncontrollersconferentie van de gemeente Amsterdam.
- Het geven van een presentatie tijdens een studiebezoek van een delegatie van The Hague Academy for Local Governance over de veranderingen in het sociaal domein.
- Het verzorgen van gastcolleges bij twee hoge scholen over de controle op publieke middelen en de rekenkamerfunctie bij de lokale overheid.

3.9 Wat heeft het gekost?

De kosten voor het voorbereiden en uitvoeren van het onderzoek bedroegen in 2014 circa € 1,9 miljoen. Voor verdere details wordt verwezen naar de financiële verantwoording in de jaarrekening en dan met name naar de paragrafen 5.1 en 5.2. In de onderstaande tabellen 3.3A en 3.3B staan overzichten van het aantal onderzoeksdagen en de verdeling daarvan. De gemiddelde kostprijs van een onderzoekdag bedraagt € 833 (2013: € 807). Daarin zijn alle directe en indirecte kosten opgenomen³. De gemiddelde kostprijs per onderzoeksdag is onder meer gestegen door incidentele kosten voor het symposium. Het productiviteitspercentage in 2014 is nagenoeg gelijk aan die van 2013 (2014: 62,9% tegenover 62,8% in 2013).

³ Het uitbetaalde bedrag van in totaal € 19.154 als bijdrage in de bezuinigingsdoestelling van de gemeenten is bij de kostprijsberekening buiten beschouwing gelaten.

Tabel 3.3A - Aantal geschreven dagen per klant (verdeling van onderzoeksdagen)

verdeling	2014	cumulatief 2011-2014 ⁴
<i>algemeen</i>		
(centrale stad van) Amsterdam	1.396	4.735
stadsdelen (van Amsterdam)	414	2.501
Zaanstad	233	795
<i>direct</i>	2.043	8.031
<i>totaal</i>	3.250	12.579
<i>percentage direct</i>	62,9	63,8

Het precieze onderscheid tussen onderzoeken voor de centrale stad en voor de stadsdelen is vanwege het verlengde bestuur na de verkiezingen van maart 2014 minder relevant geworden. Bij de rekenkameronderzoeken zal nu veelal het beleid van de centrale stad en de uitvoering door de bestuurscommissies integraal worden betrokken. Onderstaande tabel laat zien hoe de onderzoekstijd tussen Amsterdam (inclusief de stadsdelen) en Zaanstad is verdeeld.

Tabel 3.3B - Verdeling onderzoekstijd

verdeling	2014	cumulatief 2011-2014	norm
Amsterdam	88,6%	90,1%	90,8%
Zaanstad	11,4%	9,9%	9,2%

Bij de onderzoeksdagen gaat het zowel om tijd die in 2014 is besteed aan projecten die zijn afgerond voor 31 december als om projecten waaraan wel is gewerkt, maar die nog niet zijn afgerond. De tijdsbesteding voor de RMA-projecten is toebedeeld op basis van de gemeentelijke bijdragen: 90,8% Amsterdam en 9,2% Zaanstad. Bij 2011-2014 gaat het om de periode vanaf 1 januari 2011. We zien dat ten opzichte van de norm aan Zaanstad iets te veel tijd is besteed.⁵

⁴ De bestede tijd aan RMA-projecten is in verhouding van de bijdrageverhouding toegerekend aan de gemeente Amsterdam en Zaanstad.

⁵ In het Reglement van Orde van de RMA is opgenomen (in het verlengde van de afspraken in de gemeenschappelijke regeling) dat iedere zes jaar de rekenkamer rapporteert over de verdeling van onderzoeksuren tussen de deelnemende gemeenten. In het rapport wordt een voorstel opgenomen waarin aandacht besteed wordt aan een gewenste startreserve voor de nieuwe periode en een eventuele financiële compensatie voor gemeenten waaraan over de hele periode bezien minder onderzoeksuren zijn besteed dan passend is bij de financiële bijdrage.

Tabel 3.4 - Overzicht van het gemiddeld aantal dagen van de in 2014 afgeronde projecten

soort projecten	aantal projecten	gemiddeld aantal dagen per project
grote projecten (meer dan 80 dagen)	7	147
kleine projecten (80 dagen of minder)	12	43
opvolgingsonderzoeken	3	22
bijzondere onderzoeken	4	48
onderzoeksprogramma's	2	101

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen

De risico's zijn minimaal. Er is een structurele dekking voor de reguliere kosten. De deelnemende gemeenten in de gemeenschappelijke regeling hebben zich verbonden aan een bepaalde bijdrage voor een looptijd van 6 jaar (Deze periode loopt tot juni 2016). De personele lasten (en overigens ook materiële uitgaven die samenhangen met de taakuitvoering) worden gedekt vanuit de door hen betaalde jaarlijkse bijdrage. Voor het opvangen van schommelingen in de uitgaven streeft de rekenkamer ernaar om een algemene reserve aan te houden van maximaal 15% van de te ontvangen jaarlijkse bijdragen.

Er zijn op dit moment geen onverwachte kosten van substantiële omvang. Het enige risico zit in de mogelijkheid dat één van de deelnemende gemeenten zich terugtrekt. Daarmee zouden de financiële mogelijkheden om de personele lasten te betalen sterk kunnen verminderen. Dat is echter niet primair een risico van de rekenkamer. De medewerkers van het bureau van de rekenkamer hebben een ambtelijke aanstelling bij de gemeente Amsterdam. In de gemeenschappelijke regeling is bepaald dat de financiële gevolgen van een uittreding en de daarbij behorende verplichtingen van de uittredende gemeente door de raden worden vastgesteld na het horen van het lid van de rekenkamer. Hieruit kan worden afgeleid dat de kosten die samenhangen met een eventuele uittreding niet voor rekening van de rekenkamer komen, maar ten laste van de uittredende gemeente.

4.2 Financiering

De rekenkamer financiert de lopende exploitatie met de ontvangen bijdragen van de deelnemende gemeenten, kortlopende schulden en de opgebouwde reserves. De rekenkamer heeft geen langlopende leningen aangetrokken. Voor mogelijke investeringen in (her-)huisvesting heeft de rekenkamer een bestemmingsreserve huisvesting gevormd van € 152.230.

4.3 Overlegorgaan RMA

De Rekenkamer Metropool Amsterdam is een onafhankelijk orgaan en stelt het juist daarom op prijs om vertegenwoordigers van de raden te consulteren over de begroting, de 9-maands rapportage, de jaarrekening, het personeelsbeleid en de bedrijfsvoering (huisvesting, ICT) van de rekenkamer. Dat gebeurt in het Overlegorgaan RMA, waarin de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad zijn vertegenwoordigd. In dit overlegorgaan zijn ook de bestuurscommissies vertegenwoordigd via een lid uit de Klankbordgroep. In 2014 is dit overlegorgaan viermaal bijeen gekomen: op 12 maart, op 2 juli, op 10 september en op 5 november.

4.4 Bedrijfsvoering

De rekenkamer is gehuisvest op het Frederiksplein 1 en heeft daar de beschikking over 468 m² aan gehuurde kantoorruimte verdeeld over de 2^e en 4^e verdieping. Bij de rekenkamer waren in 2014 naast de directeur/bestuurder 17 medewerkers in dienst. Deze 17 medewerkers (9 mannen en 8 vrouwen) bezetten 15,5 voltijdbanen. Van de 17 medewerkers hebben er 12 een vaste aanstelling en 5 een aanstelling voor bepaalde tijd.

Dienstverleningsovereenkomst met de bestuursdienst van de gemeente Amsterdam

De rekenkamer heeft een dienstverleningsovereenkomst (SLA) met de Bestuursdienst van de gemeente Amsterdam afgesloten waarin de ondersteuning voor het te voeren personeelsbeleid en de financiële administratie (inclusief begroting en jaarrekening) is opgenomen. De looptijd van de SLA tussen de rekenkamer en de Bestuursdienst is verstreken. De rekenkamer heeft (net zoals in 2012 en 2013) herhaaldelijk bij de Bestuursdienst aangedrongen om een nieuwe SLA af te sluiten. Aan dit verzoek is tot op heden geen invulling gegeven. Na invoering van de ADW-werkplekken eind 2014 zijn met de dienst ICT de dienstverleningsafspraken vastgelegd.

Bedrijfsvoeringverklaring

De bedrijfsvoering is getoetst aan vijf relevante aspecten. Op basis daarvan achten we de bedrijfsvoering van voldoende niveau.

1. Financiën en processturing: *voldoende*
 - De financiële administratie van de rekenkamer wordt gevoerd door de Bestuursdienst van de gemeente Amsterdam.
2. Juridische (beleids)kaders: *voldoende, maar de mandaten zijn nog niet geregeld en er is ook nog geen plaatsvervangend lid van de rekenkamer benoemd*
 - De rekenkamer werkt binnen het kader van de Regeling gemeenschappelijke Rekenkamer Metropool Amsterdam en heeft een reglement. Daarnaast bestaat er een richtlijn voor de wijze waarop de bestuurscommissies in Amsterdam bij het uitvoeren van de rekenkamerfunctie zullen worden betrokken.
 - De directeur van de rekenkamer is nog niet gemandateerd om privaatrechtelijke handelingen te mogen verrichten. Bij de gemeentesecretaris en bij de directie Juridische Zaken is aangedrongen om dit formeel te regelen. In het afgelopen jaar heeft (net zoals in 2012 en 2013) herhaaldelijk overleg plaatsgevonden, dat echter nog niet tot het gewenste resultaat heeft geleid.
 - Er is nog geen plaatsvervanger van de directeur van de rekenkamer benoemd en de tekst van de gemeenschappelijke regeling moet worden aangepast. Ook hierop is in het afgelopen jaar (net zoals in 2012 en 2013) aangedrongen.
 - De Rekenkamer Metropool Amsterdam heeft een klachtenregeling, die is gepubliceerd op de website van de rekenkamer.

3. Informatie(beveiliging): *voldoende*

- De rekenkamer maakt gebruik van de ICT-voorzieningen van de gemeente Amsterdam en sluit zich aan bij de daar gehanteerde regels en procedures.
- In de kantoorruimten van de rekenkamer op de 2^e verdieping zijn technische maatregelen genomen om insluiping en inbraak te voorkomen. De kantoorruimten worden buiten kantooruren 24/7 gemonitord door een particuliere beveiligingscentrale.
- Met oog op een zorgvuldige omgang met gegevens heeft de rekenkamer een algemene melding gedaan van haar onderzoek bij het CBP.
- Tot de personele dossiers van de medewerkers van de rekenkamer hebben alleen de directeur, de gemandateerde projectleiders en het secretariaat toegang.
- De rekenkamer heeft een Archiefbeheersplan dat een handvat geeft voor een uniforme en toegankelijke archivering die voldoet aan de wettelijk daaraan te stellen eisen. Vanwege de overgang van papieren naar elektronische archivering zal het Archiefbeheersplan worden geactualiseerd.

4. Personeel & Organisatie: *voldoende*

- De medewerkers van het bureau van de rekenkamer zijn ambtenaren in dienst van de gemeente Amsterdam en zijn rechtspositioneel volledig vergelijkbaar met medewerkers van de Bestuursdienst. Zij vallen onder dezelfde rechtspositionele regelingen (NRGA).
- De directeur van de rekenkamer overlegt regelmatig met de personeelsadviseur van de Bestuursdienst om te toetsen of het personeelsbeleid binnen de kaders blijft van de NRGa en passend is bij de zorgvuldigheid die van een rekenkamer verwacht mag worden.
- Na afloop van een onderzoeksproject wordt het project en het functioneren in het project geëvalueerd.
- Met iedere medewerker wordt éénmaal per jaar een beoordelingsgesprek gevoerd. Van dit gesprek wordt een verslag gemaakt.
- De rekenkamer hecht eraan dat medewerkers zich blijven bekwamen. Daartoe wordt maximaal 2,5% van het personeelsbudget bestemd voor opleiding en nascholing (circa € 37.500). De werkelijke kosten 2014 waren ruim € 63.000. Ongeveer € 10.000 heeft betrekking op de kosten van externe opleidingen. Daarnaast heeft € 53.000 betrekking op de tijd die medewerkers in 2014 aan kennisontwikkeling en opleidingen hebben besteed. In het laatste bedrag zijn ook de uren opgenomen van een medewerker die een promotieonderzoek uitvoert.
- De medewerkers van de rekenkamer leggen ten overstaan van de directeur van de rekenkamer de ambtseed af en tekenen bij aanvang van hun dienstverband een geheimhoudingsverklaring. Voorafgaand aan het besluit tot aanstelling van een nieuwe medewerker dient hij/zij een verklaring omtrent het gedrag te overleggen.

- Drie medewerkers van de rekenkamer zijn in bezit van een BHV certificaat. In februari 2014 is de jaarlijkse ontruimingsoefening gehouden met de stagiaires.
- Uit het tijdregistratiesysteem van de rekenkamer blijkt een ziekteverzuim in 2014 voor de onderzoekmedewerkers van 1,98%. (Verbaannorm voor de rekenkamer = 3,63%). Doordat bij het omzetten van het gemeentelijk personeelsnet per 1 januari 2015 de historische ziekteverzuimgegevens verloren zijn gegaan, zijn geen ziekteverzuimgegevens beschikbaar voor alle medewerkers van de rekenkamer.

5. Communicatie & Dienstverlening: *voldoende*

- De rekenkamer wil een open en transparante organisatie zijn. Rapporten zijn openbaar en worden gepubliceerd op de website. De onderzoeksprogramma's worden na consultatie van de raadsleden vastgesteld en ook op de website gepubliceerd.
- De onderzoeken van de rekenkamer zijn openbaar. Toetsing van de kwaliteit van de rapporten vindt tijdens het onderzoek plaats door de gecontroleerde (via feitelijke wederhoor) en de afnemers (via het vragen om een bestuurlijke reactie) om commentaar te vragen. Na afloop van het onderzoek geven raadsbehandeling en het publieke debat signalen over de kwaliteit.
- De directeur van de rekenkamer voert regelmatig overleg met vertegenwoordigers van de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad.

Controle accountant

De controle van de jaarrekening 2014 wordt Ernst & Young Accountants LLP uitgevoerd. De door deze organisatie afgegeven controleverklaring is onder *Overige gegevens van de jaarrekening* opgenomen.

5 Jaarrekening

5.1 Programmarekening

Het programma van de rekenkamer bestaat uit het uitvoeren van de rekenkamerfunctie voor de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten. Hieronder volgt een overzicht van baten en lasten over de periode 1 januari tot en met 31 december 2014 en het resultaat over deze periode.

<i>baten</i>	<i>realisatie</i> 2013	<i>begroting</i> 2014	<i>realisatie</i> 2014	<i>verschil</i>
bijdrage Amsterdam	1.704.600	1.738.700	1.738.700	0
bijdrage Zaanstad	173.200	176.700	176.700	0
terugbetaling aan gemeenten			-39.906	-39.906
overige baten	9.759	P.M.	9.749	9.749
totaal	1.887.559	1.915.400	1.885.243	-30.157

<i>lasten</i>	<i>realisatie</i> 2013	<i>begroting</i> 2014	<i>realisatie</i> 2014	<i>verschil</i>
personeelslasten	1.497.428	1.594.400	1.591.879	2.521
huisvestingslasten	125.676	142.000	140.621	1.379
ICT-kosten	82.505	84.000	83.765	235
druk- en bindwerk	19.684	35.000	20.875	14.125
overige materiële kosten	49.756	60.000	66.981	-6.981
bijdragen aan gemeenten		19.154	19.154	
totaal	1.775.049	1.934.554	1.923.275	-11.279

<i>resultaat</i>	<i>realisatie</i> 2013	<i>begroting</i> 2014	<i>realisatie</i> 2014	<i>verschil</i>
resultaat vóór mutaties in de reserves	112.510	-19.154	-38.032	-18.878
mutaties reserves	0	19.154	59.060	39.906
resultaat na mutaties in de reserves	112.510	0	21.028	21.028

5.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Begroting 2014

De lasten voor het uitvoeren van het programma zijn in de *Begroting 2014 na wijziging* van 3 juli 2014 vastgesteld op in totaal € 1.934.554. Alvorens de (gewijzigde) begrotingsbedragen vast te stellen heeft de RMA - in overeenstemming met de gemeenschappelijke regeling - de betreffende ontwerpbegroting ter zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad. Dit heeft niet geleid tot negatieve zienswijzen.

Postgewijze toelichting

Bijdragen Amsterdam en Zaanstad

In de gemeenschappelijke regeling Rekenkamer Metropool Amsterdam is bepaald dat de deelnemende gemeenten voor een periode van zes jaar de jaarlijkse bijdrage aan de rekenkamer vaststellen. Wel worden de bijdragen jaarlijks geïndexeerd. De bijdragen 2014 van de gemeenten Amsterdam en Zaanstad (€ 1.738.700 respectievelijk € 176.700) zijn in het boekjaar gefactureerd en ontvangen.

Terugbetaling aan gemeenten

Bij de resultaatbestemming 2013 heeft het bestuur van de RMA besloten om € 39.906 terug te betalen aan de gemeenten Amsterdam en Zaanstad, omdat de algemene reserve uitkwam boven de 15% van de gemeentelijke bijdragen. Het bedrag is in verhouding tot de gemeentelijke jaarlijkse bijdragen terugbetaald: € 36.235 aan Amsterdam en € 3.670 Zaanstad. Op advies van de accountant is voor deze terugbetaling ten laste van de algemene reserve, een specifieke bestemmingsreserve gevormd.

Overige baten

In 2014 heeft de rekenkamer € 9.749 aan overige baten ontvangen. Dit betreft de van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu ontvangen bijdrage voor de deelname aan de Visitatiecommissie Waterketen.

Personeelslasten

Onder de personeelskosten van de eigen formatie zijn naast de loonkosten van het vaste en tijdelijke personeel ook de kosten van de directeur/bestuurder verantwoord. Verder zijn onder de personeelskosten de kosten opgenomen van inhuur uitzendkrachten en externe deskundigen. Externe deskundigen zijn ingehuurd voor de specialistische ondersteuning bij het uitvoeren van onderzoeken en de bedrijfsvoering. Tot slot zijn onder deze post de overige personeelskosten verantwoord zoals reiskosten, opleidingskosten en kosten voor kennisontwikkeling (congressen en symposia). De kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Personeelskosten eigen formatie	€ 1.447.586
Inhuur uitzendkrachten	€ 31.203
Inhuur externe deskundigheid	€ 89.975
Overige personeelskosten	€ <u>23.115</u>
Totaal	€ 1.591.879

Ten opzichte van de begroting is er een *onderbesteding* van circa € 2.500.

De directeur/het lid rekenkamer heeft in 2014 een bezoldiging genoten van € 156.182. Dit is inclusief alle werkgeverslasten. De hoogte van de bezoldiging van de directeur/het lid rekenkamer is afgestemd op de bezoldiging van een wethouder van de gemeente Amsterdam en ligt beneden de geldende norm voor de publieke sector. Volgens de Wet normering topinkomens (WNT) mogen bestuurders in de publieke sector hooguit 130

procent van een ministersalaris verdienen (2014: € 230.474). In onderstaande tabel zijn de wettelijk verplichte gegevens in het kader van de WNT opgenomen.

Tabel WNT bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen

Functie	Naam	Ingangsdatum: Benoe- ming	Eind- datum: Eerste termijn	Omvang Aan- stelling	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkosten vergoedingen	Voorzienin- gen beloning betaalbaar op termijn	Uitkeringen wegens beëindiging van het vaste dienst- verband
Directeur/ bestuurder	J.A. de Ridder	01-08- 2010	31-07- 2016	36 uur	€ 136.327	geen	€ 19.855 *)	geen

*) Betreft werkgeversdeel afgedragen ABP-premie voor pensioen.

Huisvestingskosten

De huisvestingskosten bedragen € 140.621 en hebben betrekking op huur, servicekosten, onroerend zaakbelasting, incidentele zaalhuur, schoonmaak, aanschaf bureaumeubilair en beveiligings- en bewakingskosten.

ICT-kosten

De ICT-kosten hebben betrekking op de kosten van automatisering en telecommunicatie. De betreffende faciliteiten neemt de rekenkamer grotendeels af van de gemeente Amsterdam. In het afgelopen jaar bedroegen de kosten voor ICT (werkplekautomatisering, netwerkprinters, dataverbindingen en telefonie) € 83.765. Begroot was een bedrag van € 84.000.

Druk- en bindwerk

De kosten voor grafisch ontwerp, druk- en bindwerk alsmede distributie van rekenkamerrapporten bedroegen € 20.875. De kosten zijn aanzienlijk lager dan begroot omdat onderzoeksrapporten steeds minder worden gedrukt en uitsluitend digitaal worden gepubliceerd.

Overige materiële kosten

De overige materiële kosten bestaan deels uit de kosten die de gemeente Amsterdam in rekening brengt voor het voeren van de financiële en personeelsadministratie en de advisering bij personele aangelegenheden. Verder vallen onder deze post de accountantskosten, de kosten van contributies voor brancheorganisaties, kantoorkosten, verzekeringskosten etc. Daarnaast zijn in 2014 ten laste van deze post extra kosten verantwoord in verband met de organisatie van het symposium ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de rekenkamer. Mede vanwege het symposium is het budget van € 60.000 met circa € 7.000 overschreden.

Bijdragen aan gemeenten

Bij het vaststellen van de jaarrekening 2013 heeft het bestuur van de rekenkamer besloten om voor de jaren 2014, 2015 en 2016 een vrijwillige bijdrage te verstrekken aan de gemeente Amsterdam en Zaanstad ter grootte van 1% van de jaarlijkse gemeentelijke bijdragen als tegemoetkoming in de bezuinigingsdoelstellingen. Bij de eerste begrotingswijziging 2014 is formeel deze bijdrage begroot en is aangegeven dat de dekking zal plaatsvinden ten laste van de algemene reserve.

Resultaat

Het resultaat ná de mutaties in de reserves bedraagt € 21.028 (overschot). Het resultaat vóór mutaties in de reserves bedraagt € 38.032 (tekort). Het verschil van € 59.060 laat zich als volgt verklaren:

- (1) De in de eerste begrotingswijziging geraamde bijdragen van de rekenkamer in de bezuinigingsdoelstellingen van beide gemeenten van € 19.154 is gedekt uit de algemene reserve. Zie hiervoor toelichting *Bijdragen aan gemeenten*.
- (2) De terugbetaling aan gemeenten van € 39.906 is gedekt uit de reserve Terugbetaling aan gemeenten. Zie hiervoor toelichting *Terugbetaling aan gemeenten*.

5.3 Balans

<i>Activa (in €)</i>	31-12-2014	31-12-2013	<i>Passiva (in €)</i>	31-12-2014	31-12-2013
Vaste activa			Eigen Vermogen		
Materiële vaste activa	22.864	0	Algemene reserve	287.310	233.860
			Reserve huisvesting	152.230	152.230
			Nog te bestemmen resultaat	21.028	112.510
Vlottende activa			Vaste Schulden		
Liquide middelen	76.316	329.500	Kapitaalschuld		
Vorderingen	382.926	343.131	Vlottende passiva		
Overlopende activa	29.704	29.197	Bank- giroaldi		
			Overige overlopende passiva	51.242	203.228
totaal	511.810	701.828	totaal	511.810	701.828

5.4 Toelichting op de balans per 31 december 2014

ACTIVA

Materiële vaste activa ad € 22.864

Bij het instellen van de gemeenschappelijke regeling heeft de rekenkamer de materiële activa, voornamelijk geactiveerde verbouwingskosten en meubilair, om niet overgenomen. Investerings tot een bedrag van € 10.000 worden niet geactiveerd, maar in een keer in het jaar van aanschaf als last genomen. In 2014 is voor het doen van onderzoek een specialistisch softwarepakket aangeschaft van € 22.864. Deze kosten zijn geactiveerd en zullen in 3 jaar worden afgeschreven.

Liquide middelen € 76.316

De post *Liquide middelen* betreft het saldo per 31 december 2014 van de ING-bankrekening.

Vorderingen € 382.926

De vorderingen per 31 december 2014 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

- Gemeente Amsterdam: € 334.962 wegens in 2014 betaalde verrekenbare BTW-compensatiefonds; € 9.177 teveel betaald voorschot salarissen december 2014 en € 4.036 voor tegemoetkomingen UWV voor zwangerschapsverlof van een medewerker;
- Gemeente Zaanstad: € 33.939 wegens in 2014 betaalde verrekenbare BTW-compensatiefonds;
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu: € 812 voor de deelname aan de Visitatiecommissie Waterketen (december 2014).

Overlopende activa € 29.704

Deze post bestaat uit de *Vooruitbetaalde huur* plus *Vooruitbetaalde voorschot servicekosten* voor het 1^e kwartaal van 2015.

PASSIVA

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de rekenkamer eind 2014 bestaat uit een *Algemene reserve* van € 287.310, een *Reserve huisvesting* van € 152.230 en een *Nog te bestemmen resultaat* 2014 van € 21.028.

Het verloop van de reserves in 2014 kan als volgt worden weergegeven:

<i>reserves</i>	<i>31-12-2013 vóór resul- taatbestem- ming</i>	<i>Resultaat- bestemming 2013</i>	<i>1-1-2014 Na resul- taatbestem- ming</i>	<i>Onttrekking/ toevoeging 2014</i>	<i>31-12-2014 vóór resul- taatbestem- ming</i>
Algemene reserve	233.860	72.604	306.464	-19.154	287.310
Bestemmingsreserves:					
- Terugbetaling aan gemeenten	0	39.906	39.906	-39.906	0
- Reserve huisvesting	152.230	0	152.230	0	152.230
Totaal reserves	386.090	112.510	498.600	-59.060	439.540

Algemene reserve

De Algemene reserve is bedoeld voor het opvangen van schommelingen in de uitgaven voor onderzoek. Indien in de toekomst vanwege extra onderzoeksinspanningen er een tekort ontstaat, zal dat tekort uit deze reserve worden gedekt. Voor het opvangen van schommelingen in de uitgaven streeft de rekenkamer ernaar om een Algemene reserve aan te houden van maximaal 15% van de te ontvangen jaarlijkse bijdragen. De reserve vóór resultaatbestemming bedraagt € 287.310 of 15% van de te ontvangen jaarlijkse bijdragen.

Reserve Terugbetaling aan gemeenten

Eind 2013 werd de richtlijn voor het maximum van de algemene reserve van 15%, rekening houdende met het overschot 2013 en de bijdrage van de rekeningkamer 2014 in de bezuinigingsdoelstelling van de gemeenten, met € 39.906 overschreden. Bij de resultaatbestemming 2013 is besloten om dit bedrag terug te betalen aan de gemeenten. Voor het terug te betalen bedrag is in 2014 een bestemmingsreserve gevormd. Omdat het bedrag ook in 2014 is uitbetaald is het saldo van deze reserve aan het eind van 2014 nihil.

Reserve Huisvesting

De huidige huisvestings situatie van de rekenkamer is niet optimaal aangezien deze over twee niet-aansluitende verdiepingen is verdeeld (2^e en 4^e) en het aantal werkplekken tekortschiet. Daarom is de vergaderruimte ook ingericht als kantoorruimte. De rekenkamer is op zoek naar een nieuwe huisvestingslocatie. Met het inrichten van een nieuwe locatie kunnen forse bedragen gemoeid zijn. Om de (her-)inrichtings-, verbouwings- en overige daarmee samenhangende kosten met eigen middelen te kunnen realiseren is een specifieke bestemmingsreserve gevormd. De huidige huurcontracten lopen tot 31 januari 2016. De *Reserve huisvesting* bedraagt per 31 december 2014 € 152.230.

Nog te bestemmen resultaat

In 2014 is een financieel resultaat behaald van € 21.028. Voor een toelichting op het *Nog te bestemmen resultaat* wordt korthedshalve verwezen naar het onderdeel Resultaatbestemming zoals is opgenomen onder *Overige gegevens van de jaarrekening*.

Overlopende passiva

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

<i>omschrijving</i>	<i>31-12-2014</i>
crediteuren gemeentelijke diensten	6.125
privaatrechtelijke crediteuren	29.531
nog te betalen bedragen	15.586
totaal	51.242

5.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De belangrijke financiële verplichtingen waaraan de rekenkamer is gebonden en die niet in de balans zijn opgenomen, zijn als volgt toe te lichten.

Huurcontracten

De rekenkamer huurt kantoorruimte op de 2^e en 4^e verdieping van het Frederiksplein 1. De huursom bedraagt € 91.000 op jaarbasis (exclusief servicekosten). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Het huurcontract is verlengd en loopt af op 31 januari 2016.

Bijdragen aan de deelnemende gemeenten

Bij het vaststellen van de jaarrekening 2013 is besloten om in de jaren 2014, 2015 en 2016 een bedrag terug te betalen aan de deelnemende gemeenten ter hoogte van 1% van de jaarlijkse bijdragen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar Overige gegevens bij de jaarrekening, onderdeel *Financiële bijdrage rekenkamer aan bezuinigingsdoelstellingen gemeenten*

Vakantiedagen

Aan de vakantiedagen die eind 2014 nog niet zijn opgenomen, is een waarde toe te kennen van circa € 40.000.

Overig

Wachtgeldverplichtingen

De rekenkamer heeft ultimo 2014 geen WW- of andersoortige verplichtingen jegens (ex-)medewerkers.

Creditcards en garanties

De rekenkamer beschikt niet over creditcards en heeft geen garanties verstrekt.

Overige gegevens van de jaarrekening

Vaststelling jaarverslag, resultaatbestemming en vorming reserve afschrijvingslasten softwarepakket

Het bestuur van de RMA heeft het jaarverslag 2014 na bespreking in het Overlegorgaan RMA van 30 maart 2015 vastgesteld. Tevens is daarbij besloten om het resultaat 2014 van € 21.028 toe te voegen aan de Algemene reserve. Daarnaast is besloten om ten laste van de Algemene reserve een bestemmingsreserve te vormen van € 22.864 voor de dekking van de afschrijvingslasten van het in 2014 aangeschafte softwarepakket.

Toelichting

Op grond van artikel 34 lid 3 van de Wet Gemeenschappelijke regeling dient het bestuur van de gemeenschappelijke regeling de jaarrekening vast te stellen. De vastgestelde jaarrekening wordt aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten ter kennisname gezonden. Tevens ontvangt de provincie deze vastgestelde jaarrekening.

Bij het vaststellen van de jaarrekening is ook een besluit genomen over de bestemming van het resultaat en over de vorming van een bestemmingsreserve voor de dekking van de afschrijvingskosten van software pakket. De desbetreffende besluiten zullen worden verwerkt in de eerste begrotingswijziging 2015. Deze begrotingswijziging zal, gelijktijdig met de ontwerpbegroting 2016, voor een zienswijze aan de raden van de gemeente Amsterdam en Zaanstad worden voorgelegd.

Beleid Algemene reserve

Om schommelingen tussen de jaarlijkse onderzoeksuitgaven te kunnen opvangen is een Algemene reserve in het leven geroepen. Indien in de toekomst vanwege extra onderzoeksinspanningen er een tekort ontstaat, kan dat tekort uit deze reserve worden gedekt. De rekenkamer heeft in overleg met de accountant als richtlijn voor het maximum voor de Algemene reserve een percentage van 15% van de jaarlijkse gemeentelijke bijdragen vastgesteld. Dit percentage is goedgekeurd door het Overlegorgaan RMA. Eind 2014 heeft de reserve vóór resultaatbestemming een omvang van € 287.310. Dit is bijna 15%. De Algemene reserve, inclusief de jaarlijkse gemeentelijke bijdragen wordt na 6 jaar geëvalueerd.

Financiële bijdrage rekenkamer aan bezuinigingsdoelstellingen gemeenten

Gegeven de forse bezuinigingen van de gemeenten waaronder in Amsterdam het in 2014 niet doorvoeren van de indexatie, leek het de rekenkamer gepast om een bijdrage te leveren aan de bezuinigingen van Amsterdam en Zaanstad. Daarom is bij het vaststellen van de jaarrekening 2013 besloten om in de jaren 2014, 2015 en 2016 een bedrag terug te storten ter hoogte van 1% van de jaarlijkse bijdragen. Bij de begrotingswijziging 2014 is bepaald dat deze bijdragen worden gedekt vanuit de algemene reserve. Het gaat hierbij om een bedrag van circa € 20.000 per jaar.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
telefoon 020 25 478 08
info@rekenkamer.amsterdam.nl

